

Видання Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 2009

№15

*З педінституту – через роки
Лунає слава скрізь й довкола,
Знання й науку навіки
З'єднала Прикарпатська школа.
З педінституту – в університет
Пройшли студентів покоління,
За Божим помислом веління
Хвала і честь їх устремлінням –
В науці їх пріоритет.*

УНІВЕРСИТЕТ

В гостях у ректора

Не порушуючи традицій, напередодні й цього річного першого вересня газета «Університет» не оминула ректорського кабінету.

— Добрий день, Богдане Костянтиновичу! Ми знову завітали до Вас, щоб дізнатися, з чим вирушасмо у наступний початковий рік. Враховуючи складну економічну ситуацію, яка панує не тільки в Україні, але й у світі, можна припустити, що й університету зараз також не легко. Адже за цим річними статистичними даними багатьом вищим навчальним закладам України не

треба хвилюватися. На моє глибоке переконання, все це пов'язано з постійними коливаннями на ринку професійних інтересів наших шкільних випускників. Відбувся спад зацікавленості до економічних спеціальностей, але поруч з цим він зріс до фізико-математичних. Ви знаєте, що цього року порівняно з минулим ми потроїли кількість академічних груп за спеціальністю фізика. І, як на мене, це беззаперечний

економічної кризи, яка, здається, торкнулася всіх і кожного?

Більшість наших абітурієнтів і студентів — це мешканці західних областей. Хоч і прикро це визнавати, але саме цей регіон України відзначається найбільшим числом людей, які працюють за кордоном. Вони мають певні заощадження та відносно високі прибутки (якщо порівнювати з нашими зарплатами), тому звісно в змозі оплачувати навчання своїх дітей. Саме завдяки цьому географічному фактору нам вдалося уникнути деяких аспектів прояву економічної кризи. Правда, я не можу стверджувати, що це стосується й інших сфер університетського життя. Зокрема, у зв'язку з шаленим

ростом цін та постійною нестачею коштів ми заморозили будівництво будинку для молодих викладачів. Водночас такий вимушений крок дозволив нам, здається, чи не вперше, виплатити всім викладачам зарплату, відпускні за два місяці і кошти на оздоровлення, які навіть минулого року ми видавали поетапно. Завдяки всім цим подіям я зрозумів одну важливу річ: щоб бути багатим, треба завжди економити. Якщо раніше доводилось боротись за кожну тисячу, то тепер я рахую не тільки сотні, але інколи

вдалося виконати ліцензований набір майже всієї спеціальності.

Ви сказали, що це не вдалося багатьом вищим навчальним закладам. Так от, ми входимо до числа тієї меншості, яка, на щастя, ця проблема не торкнулася. За підсумками роботи приймальної комісії наш університет виконав не тільки державний, але і повний ліцензований набір практично з усіх напрямів підготовки студентів. Виняток становить економічний факультет, до спеціальностей якого останнім часом спостерігається все ж деякий спад зацікавленості з боку абітурієнтської аудиторії. Хоча не думаю, що з цього приводу

аргумент для підтвердження моїх слів. Чим це можна пояснити? По-перше, випускники цього напрямку підготовки після закінчення університету забезпечуються роботою. І, по-друге, у нас є низка сучасних лабораторій із прекрасним науковим обладнанням, де студенти-фізики мають можливість протягом свого навчання опанувати всі тонкощі майбутньої професії, а отже, стати конкурентноспроможними фахівцями на ринку праці не тільки України, але й близького і далекого зарубіжжя.

— А яким чином Прикарпатському національному університету вдалося залишитись осторонь

навіть і копійки. Звісно, подумаєте ви, чого може бути варта копійка за бюджету близько 110 мільйонів гривень, а саме стільки він становив минулого року в Прикарпатському національному університеті. Проте практика життя доводить протилежне. Адже не дарма в народі кажуть, що копійка гривню береже.

— Через складні економічні умови за останній рік крайною прокотилася хвиля масових звільнень. Прокоментуйте, будь ласка, яка ситуація з університетським штатом.

На щастя, нам вдалося зберегти

В гостях у ректора

весь персонал. Жодних вимушених скорочень не було, якщо, звісно, не враховувати профілактичні роботи з хабарниками. Мабуть, Ви знаєте, що в університеті проводилось таємне опитування студентів, за результатами якого я був змушений звільнити кількох нечесних викладачів.

– Дивлячись на оновлений фасад будівлі університету з вулиці Чорновола, можна припустити, що й на ремонтні роботи криза не вплинула, адже вони проводились протягом цілого літа.

Ми поставили собі за мету привести центральний корпус у відповідність до вигляду сучасних європейських університетів, тому стараємось кожного разу в нашому річному бюджеті обов'язково закладати гроші на такі витрати. Думаю, крок за кроком протягом двох-трьох років ми досягнемо цього. Ми також проводимо ремонтні роботи на величезній території колишнього радіозаводу для якнайшвидшої здачі цієї будівлі Інституту туризму. Там планується зробити сучасний ресторан, який за задумом мав би відповідати всім вимогам ресторанного бізнесу. Адже тільки таким шляхом – через безпосередню практику – можна забезпечити найвищий рівень підготовки фахівців цієї спеціальності. Отже, як бачите, ми дивимось із певністю в майбутнє й віримо, що криза поволі йде до завершення. Але поруч із цим розуміємо, що попереду нас очікують президентські виборчі перегони, тому передбачити розвиток подальших подій надзвичайно важко. Університет в основному орієнтується на власні сили і фінанси, не чекаючи від держави великих подачок.

– Ви щойно торкнулися теми виборів. Продовжуючи її, хотілося б дізнатися, яку позицію Прикарпатський національний університет займе під час їх проведення?

Думаю, Ви розумієте, що університет не може бути аполітичним і стояти осторонь, коли країна обирає гаранта свого суверенітету, територіальної цілісності, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Перш за все ми – це величезний колектив, який повинен визначитися

й показати, кого він підтримує. На нас, як на один із освітніх центрів, покладається завдання сформувати у простих людей основи критичного мислення, щоб вони надалі могли самостійно визначати для себе, хто є хто в українській політиці.

– Чи доводилось Вам наштотувуватись у пресі на нехвальні відгуки з боку студентства, різного роду міністерських комісій щодо низької на сьогодні професійної підготовки викладацького складу більшості вишів України? Яка Ваша думка з цього приводу? Ви погоджуєтесь із такими зауваженнями?

Не можу і не маю права коментувати загальнодержавну ситуацію з цього питання. Проте, що стосується Прикарпатського університету, то тут я з упевненістю вправі сказати: у нас все в порядку. Ми ведемо постійну роботу з якісного оновлення викладацького складу шляхом запрошення на викладацьку роботу талановитих докторів і професорів, і це з одного боку, а з іншого, самостійно займаємось підготовкою відповідних кадрів. Для цього у нас працює вісім спеціалізованих рад з присудження ступенів докторів і кандидатів наук та величезна аспірантура, де кожного року набір становить близько 120 студентів. До речі, віддача її роботи протягом останніх років досить зросла. Адже фактично більше вісімдесяти відсотків тих, хто закінчив аспірантуру вчасно, захищає кандидатські дисертації. А це – нові професійні кадри, які осідають у Прикарпатському університеті.

– Можна кілька слів про майбутні плани?

Якщо все буде гаразд, думаю, наступного року почнемо будівництво санаторію у Буркоті Верховинського району. Чого саме там, запитаете Ви? По-перше, там казкова природа та чудесні мінеральні води. А, по-друге, колись саме там полюбили відпочивати Іван Франко й Леся Українка. На сьогодні, як згадку про це, маємо посаджені ними два явори, які збереглися і до наших днів, та геніальну поетичну збірку нашого

каменяра «Зів'яле листя». На моє глибоке переконання, ми повинні не тільки берегти такі моменти, але й піднімати їх до державного рівня. У нас є також великі плани щодо продовження будівництва центру європейської молоді в Микуличині. Випереджаючи Вас, хочу зазначити, що кошти на це ми маємо завдяки виграному гранту. Таким самим способом, тобто за гроші міжнародних грантів, плануємо відбудувувати й обсерваторію на горі Піп Іван. Мене цікавить не стільки саме питання обсерваторії, як потреба у створенні географічного і біологічного центру, де б могли в перспективі проходити свою практику студенти відповідних спеціальностей.

– Якщо залишити осторонь будівельні задуми, чого ще прагне ректорське серце?

Моя мрія – побачити наш Прикарпатський університет поруч із п'ятьма найкращими вишами України та у складі сотні університетів світу. До речі, хочу наголосити на тому, що друге завдання порівняно з першим набагато важче втілити в життя. Минулого року за результатами досліджень відомої вітчизняної газети «Дзеркало тижня» ми посіли дванадцяте місце серед двадцяти п'яти класичних вищих навчальних закладів України. Цьогорічна оцінка закріпила за нами цифру дев'ять. Як бачите, формується певна позитивна тенденція. Будемо старатись її підтримувати і надалі.

Дорогі мої, на завершення, хочу побажати всім нам творчого натхнення та безмежного терпіння. Повірте, все у наших руках, тому давайте, не покладаючи їх, працювати на благо нашої Вітчизни.

**Дуже Вам дякую
за інтер'ю,
Богдане Костянтиновичу!**

Розмову вела
Жанна Дутчак

І знову вересень...

День знань - всенародне свято мудрості, доброти і людяності знову завітало до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

але і захоплення. «Дорогі мої студенти, шановні викладачі, сьогодні у нас знову свято – розпочинається новий початковий рік. Хочеться побажати всім – і студентам, і педагогам – натхнення та безмежного терпіння, адже перед нами стоять нелегкі завдання, які ми змушені виконати. В першу чергу це стосується вас, мої любі першокурсники. Так, я розумію, що ви тільки ступили на стежину, яку ми величаємо студентським життям, і в запасі ще цілих п'ять років. Проте замисліться хоча б на хвилину, як багато ви повинні встигнути за цей короткий час: здобути фах,

знайти свою «половинку щастя», - з такими словами звернувся до присутніх член-кореспондент НАНУ, лауреат державної премії в галузі науки і техніки, доктор фізико-математичних наук, професор, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Богдан Костянтинович Остафійчук.

Цьогоріч на урочистості завітало також і багато гостей, серед яких були і голова обласної ради Ігор Мирославович Олійник, ректор Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ, єпископ Софрон Мудрий, архієпископ Івано-Франківський і Галицький УПЦ КП, владика Йоасаф, священник автокефальної церкви та багато інших, котрі також напутнім словом привітали присутніх. І так непомітно, здається, на одному подиху свято

Час летить нестримно... Здається, нещодавно був червень, розпочиналось літо. Як ось знову надворі осінь, знову така очікувана зустріч із Прикарпатським університетом. Уже вкотре у цей святковий день першого вересня тисячі молодих людей з різних куточків не тільки Івано-Франківської області, але і цілої неньки України, зібралися у дворі рідної Альма-матер навколо як завжди непорушної та загадкової постаті Василя Стефаника.

На хвилях легкої музики студентського оркестру, поміж рядів синьо-жовтих прапорів так урочисто крокує той, чия щоденна багаторічна праця на благо рідного університету викликає не тільки почуття поваги,

культурно збагатитись, реалізуватись особистість та, як повноцінна звісно,

добігло кінця. Знову почулись перші нотки з державного гімну, а за ними і звичні слова:

«Урочистості, присвячені першому вересню, вважати закритими».

За хвилину просторі і світлі університетські аудиторії почнуть заповнювати галасливі і метушливі студенти, на яких знову очікує цілий рік напруженої праці. Адже, як зазначав Богдан Костянтинович, тільки вона в змозі зробити з кожного воістину велику людину.

Звісно, про це все можна буде подумати завтра, а сьогодні святкування і надалі продовжуються. Попереду – урочистий концерт, вечірня дискотека і безліч інших позитивних моментів, які приготував для нас наш рідний Прикарпатський університет.

Наш кор.

У добру путь

Слово Софрона Мудрого, ЧСВВ перед початком нового навчального року в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Дорога Академічна молоде України, вступники і студенти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Я вдячний високоповажному ректорові, професорам, батькам і вам, дорогі студенти, що можу цього академічного 2009/10 року благословити ваш почин і подвиг на шляху здобуття фахових, професійних знань, які стануть засобом вашого особистого, родинного і народного життя у нашій молодій ще Українській Суверенній Демократичній Державі. У Святій Біблії в книзі «Провідник» говориться: «Радій, юначе, у своїй молодості, і нехай серце твоє зазнає щастя за днів твого юнацтва; іди туди, куди тебе тягне твоє серце, за тим, що чарує твої очі, але знай, що за все це Бог на суд тебе поставить!» (Провідник – Еклезіаст, 11,9).

І дальше наминає нам Святе Писання: «Юначе, пам'ятай про твого Творця у дні твоєї молодості, перш ніж лихі дні прийдуть, і роки настануть!» (Екл. 12.1). На міцних крилах віри в Бога та освіти прямуйте, дорога молоде, до найвищих ідеалів. Ваше завдання нині, дорогі студенти, здобути солідне, професійне знання та відродити нове, свідоме, українське, національне і релігійне життя. Великий сад, розкішний ліс складаються з поодиноких старанно плеканих дерев. Просторі лани пшениці складаються з поодиноких колосків, які зародилися зі здорового зернятка. Велична мурована будівля – з поодиноких добре випечених цегловок. Так і будівля нашої Держави, як і Церкви Христової, складається зі здорових гармонійно зложених клітин та частин суспільного тіла.

Тож, дорогі студенти, коли бажаємо кращої, більш демократичної і віруючої України, до цього кожний і кожна з нас особисто мусить прикласти свою цеголку, своє здорове зеренце, свою активну і чесну працю і то працю освячення своєї молодості.

Бо якою є молодь, такою і буде наша Українська Держава, такою буде Христова Церква, яка вже тисячу років веде народ України, таким буде розвиток нашої культури, політики та економіки.

Тому нині дозвольте мені, студентська молоде, ось тут численно зібрана, звернути клич: «Молоде України! Понад усе старайтеся про освячення своєї молодості!» Ви, напевно, знаєте Євангельську подію, як одного разу приступив до Христа шляхетний молодець і в ширості своїй поставив йому запитання: «Учителю дорогий, що маю робити, щоб досягнути життя вічне? А відповідь Христова була ще коротшою: «Зберігай Заповіді!». Але молодець негайно відповів: «Це все зберігаю від моєї молодості!» Тоді Христос, поглянувши на нього

з любов'ю, сказав: «Одного тобі ще недостатньо – все що маєш, продай і дай убогим, а матимеш скарб на небі...»

Дорогі студенти, що б ми відповіли нині Христові про те, як ми зберігаємо Його Заповіді? А зовсім певно, що бажаємо жити життям вічним.

Тож благаю вас нині, дорогі юнаки і юначки, освячуйте вашу молодість зберіганням законів природних, заповідей Божих, тоді буде корисною і ваша наука, і ваші труди. Тоді буде Богом благословенне ваше юне життя і ваша майбутня праця та вічне щастя в Бозі!

Пам'ятаймо про нашого Творця в усіх днях нашої молодості! Це Він

вдихнув у нас безсмертну душу, вибрав нам батьків і батьківщину, вложив у нашу голову чудовий комп'ютер мозку, дав здоровий розум і благородну волю. Це Бог дав нам певного провідника – Христа-Богочоловіка, Його Церкву на крутій дорозі нашого земного життя.

Від Бога завжди і всюди всеціло залежимо. Йому ми винні належне пізнання, подяку, почитання і послух у кожній хвилині нашого життя. Його не зраджуємо в любові ніколи, ні за що у світі!

Тож, дорогі студенти, розпочинаючи цей академічний рік уперше чи продовжуючи попередній, взиваю до вас нині: «**Освячуйте вашу молодість!**»

Тому попри все докладаймо найбільше старань, щоб зберегти душу свою вільною від гріха і беззаконня. Хто ж любить небезпеку, в небезпеці згине! Чеснота триває найдовше! А добре ім'я вартує більше, ніж золото і срібло. Тож шануйте свою людську і християнську гідність!

Дорогі студенти! Докладаймо усіх старань, щоб ми разом з наукою освячували нашу молодість чеснотами сильної віри в Бога, кріпкої надії й гарячої любові Бога в ближніх наших. Така молодість і студентський змаг будуть Богом благословенні. Така молодість і молодь буде корисною для родинного, релігійного, церковного і державного життя нашої любові неньки України. Дівчата, шануйте

себе! Не обнажайте себе надто!

До самовідданості і жертвенності студентів закликає нас невтомний працівник на народній ниві Борис Грінченко:

«До праці! До праці ви, брати мої! Всім серцем щиренько візьмемося, Працюймо! Гартуймо серденька свої, Під трудом життя не клонімося!»

Бо праця єдина з неволі нас вирве, Нумо до праці мершій! Дяка і шана робітникам ширим! Сором недбалим усім!»

На шляху борні юного життя вдавайся постійно до наймудрішого і найдобрішого друга – Христа Бога, Він твоє світло, дорога, правда і життя. Він, наймогутніший і наймудріший Богочоловік, наминає нам: «Без мене нічого не можете зробити!» Тож під прапором Христа і Покровом Пречистої Богоматері розпочинайте цей новий навчальний 2009/10 рік.

Дорогі ректоре, професори і юні студенти Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, взиваю до вас усіх – любіть Україну, любіть її у врем'я люті! За неї Господа моліть! Плекайте рідну українську мову, пізнавайте правдиву історію Богом вибраної нам Батьківщини, збагачайте її патріотизмом. А над усе вдягніть на себе щит Християнської віри, який осінив Україну понад тисячу років тому. Заприсягніть собі берегти Закон Божий, а благословення Господнє зійде на всіх вас і перебуватиме з вами тепер і в кожний день вашого життя та доведе вас до щасливої вічності! Нехай так станеться! Нехай так буде!

А входячи чи полишаючи поріг цього університету, не забудьте поздоровити тихим «Богородице» нашу Небесну Матір, яка любовно жде на кожного з вас у цій прегарній каплиці університету.

Крім усіх наукових досвідів і книг, поручаю вам, дорога молоде, читати наймудрішу і найсвятішу книгу «Євангеліє» та життя Христа. Тоді будете наймудрішими та найщасливішими людьми на світі!

Нехай у вашому навчанні Дух Святий вас просвічує та охороняє від усякого зла у кожний день вашого життя. А як маєте вести своє життя, читайте книжечку, якій на ім'я «Християнська етика» о. проф. Івана Козовика.

Благословення Всемогутнього Бога нехай зійде на вас і перебуває з вами тепер і в кожній хвилині вашого життя!

Амінь.

Пам'ятні дати

До 135-річчя з дня народження Марка Черемшини

Людина слова,
Могутньої сили
Й краси

“Я оце згадав подорожування колишнє по Підкарпаттю, згадав чудові карпатські полонини, і подумалося мені, що ні з чим краще не можна порівняти творчість улюбленого мого Марка Черемшини, як, власне, з гірськими квітами... Дарма, що чимало є в тій творчості трагічного”, – писав у захваті Максима Рильський.

Покутяни, як і всі галичани, довгий час жили під гнітом Австро-Угорщини, а пізніше – панської Польщі. У ці роки й народилася знаменита “Покутська трійця” – Василь Стефаник (14 травня 1871 р., с. Русів), “поет розлуки”, який, за визначенням Максима Горького, писав “коротко, сильно і страшно”;

Лесь Мартович (12 лютого 1871 р., с. Торговиця), сатирик, створив неповторні образи “мертвих душ” галицької інтелігенції; Марко Черемшина (13 червня 1874 р., с. Кобаки на Гуцульщині), глибокий лірик, твори якого закосичені чарівними квітами гуцульського фольклору, майстер своєрідного мовного стилю, від якого віє чарами української народної пісні.

Коломийська гімназія, де навчалися члени “Покутської трійці”, зневажливо ставилася до “хлопських синів від гною” і викликала в Черемшини відразу й огиду. Він писав: “З гімназії виніс хіба омерзіння до Галицької шкільної системи. Все з нетерпеливістю арештанта дожидав я бувало яких-небудь ферій, щоб вирватись між народ у гори, де звичайно брали мене батьки, як інструктора”.

Не менш критично ставились до Коломийського гімназійного закладу Василь Стефаник і Лесь Мартович, які вимушені продовжувати навчання в Дрогобицькій гімназії, де колись здобував освіту Іван Франко.

Згодом В. Стефаник навчався у Краківському університеті на медичному факультеті. Лесь Мартович здобував юридичну освіту при Чернівецькому

університеті, працював по різних адвокатських канцеляріях у провінційних містечках Галичини. Гімназійна наука мало що могла дати Черемшині, і він заповнює прогалини у знаннях, зокрема з літератури, читанням книжок з таємної учнівської бібліотеки. Особливо велике враження зробили на нього твори Т. Шевченка, І. Франка. Будучи в Коломийській гімназії, Марко Черемшина спробував свої сили в літературі. 1896 року в газеті “Буковина” надруковано перше його оповідання під назвою “Керманич”, в якому письменник створює образ сільського хлопчика, на долю котрого випали тяжкі випробування. А через рік опублікував “Ескіз з великоміського життя”, “Нечаяна смерть” і цикл поезій у прозі “Листки”, провідним мотивом яких було зображення народного горя, мрії про “волю-долю” для рідного краю. У листі від 5 січня 1897 року до О. Маковея Марко Черемшина писав:

“Я поставив собі йти сміливо до своєї цілі: образуватися, щоб своєму народові, коли не помочи, то бодай

сорому не наробити”. Він мав намір вступити до Відня на медичний факультет, але через нестачу грошей вступив на юридичний. “Правда учився я у Відні для хліба”, – пише він у “Автобіографії”, – а більше займався літературою та просвітою серед віденських українських робітників, що рекрутувалися переважно із галицьких мужиків”. Згодом, 1897 року, Марко Черемшина особисто познайомився у Відні з Іваном Франком. Ось фрагмент його споминів про письменника: “У Відні скидали Баденього з президента міністрів. Весь Відень кипів і кидав гроші на галицьких володарів, на Баденього, поляків і на чехів”. У такій ситуації з допомогою українських товариств “Січ” і “Родина” був підготовлений великий

мітинг, на який запросили бесідників Івана Франка та Андроніка Могильницького з Галичини. “Я, що був на першому році права, малий гей мушка, і не мав нагоди особисто зустрітись з великими людьми – ждав у гарячці зустрічі з Франком, – згадує Марко Черемшина. – На мітингу говорили... Могильницький, а відтак Франко. Кожне його речення викликувало або бурю потакування, або бурю гніву, яке Франко майстерно розкривав і демонстрував тоном ученого. Хотілося перед ним упасти і цілувати його в руки і ноги. Хотілося його носити, щоб не запорошив своїх ніг порохом улиці. Хотілося обсіпати його цвітом. Та через тисячну юрбу не вдалося мені пробитися до нього, і я вийшов мов оп'янілий маєстатом його величі”. На другий день І. Франко говорив у фабіанців, де аудиторія була з-посеред поступової інтелігенції. І. Франко викладав методом, а його виклад незвичайно захоплював слухачів, серед яких були і парламентарні послы, і редактори поважних газет і журналів. Із аудиторії посипались численні запити, на які Франко відповідав, змальовував всестороннє положення українського народу у Галичині. Марко Черемшина далі пише: “Я дивився зблизька на Франка, як на сонце, від якого меркнуть очі. Дуже я врадувався, коли Франко запитав мене, що я студіюю, а довідавшись, що я на другий день їду додому, сам мені запропонував: “Ну то їдьте разом з нами”. На другий день не-мав я ще всіх грошей на дорогу, але щоб не змарнувати такої небувалої нагоди, я позаставляв де що міг і станув до умовного поїзду на північній двірці. Франко помітив, видко, мою несміливість і взяв мене попід руки та й завів у своє купе і почастував яблуками, яких мав повну вовняну торбу. Я почував у собі стид і ніяковість із-за того, що я студент права, а не філософії і не зможу та й не доріс говорити з Франком про теми, які він в дорозі буде порушувати... Стільки ж я і бачився з Франком особисто... Опісля завелася була між нами переписка, яка у війні затрагилася...”. Прочитавши твори Черемшини, Франко порадив йому

Я, що був на першому році права, малий гей мушка, і не мав нагоди особисто зустрітись з великими людьми – ждав у гарячці зустрічі з Франком.

Пам'ятні дати

піти шляхом реалізму. Приймаючи до уваги настанови І.Франка, Черемшина пише оповідання, статті про народну творчість з життя селян Гуцульщини. Його твори почали регулярно з'являтися на сторінках "Буковини", "Літературно-наукового вісника" та інших видань. 1901 року Марко Черемшина закінчив навчання й адвокатську практику проходив у Делятині на Гуцульщині. Цього ж року в Чернівцях виходить його перша збірка "Карби". У збірці – новели "Чічка", "Лік", "Більмо", "Злодія зловили", "Святий Миколай у гарті". Вони правдиві, емоційні, пройняті глибоким співчуттям до селянської бідноти. Головним образом збірки є гуцульське село – близьке, рідне, темне, бідне, забуте Богом і людьми. 1912 року за порадою свого друга Василя Стефаніка відкриває власну адвокатську канцелярію в Снятині, де зустрів свою долю – Наталію Карп'юк, дівчину, що гармонійно поєднувала в собі вроду і розум, ніжність і чутливість, непересічну музичну обдарованість, яка й стала його дружиною. У Снятині він жив, працював усе життя, до 1927 року, до останніх своїх днів. З пристрасною гуманіста-демократа він високо підносив голос на захист народу, сміливо говорив про його страждання. Емоційно-хвилюючою стала його новела "Туга", яку критики вважали одним з кращих творів поета і порівнювали зі славновісним плачем Ярославни в "Слові о полку Ігоревім". Зміст новели для тодішнього західноукраїнського читача був цілком ясний. Дівчина тужить за коханим, що поїхав воювати "за Україну". Він не дуже ясно уявляє собі ту Україну, захоплено відповідає: "Всі гори-долини та й полонини, як земля вширшки, як небо ввишки." Роки минають, а милий не повертається. Дівчині радять забути його і вийти заміж за іншого, але вона береже своє кохання, бо глибоко переконана, що милий ще повернеться до неї "із-під сонечка, із далекої України". У цей час письменник пише новели "Село потерпає", "Перші

стріли", "Поменник", "Бодай їм путь пропала", "Зрадник", "Після бою", "Йордан", "Село вигибає" і назвав їх циклом "Село за війни", де показує, як війна деморалізує людей, калічить і вбиває, робить їх жорстокими, цинічними. Війна поранила село, обікрала, розігнала світом людей – молодих і здорових. Новели Марка Черемшини були схвально оцінені І.Франком, Лесею Українкою, О.Маковесем, О.Кобилянською,

М.Коцюбинським і, звичайно, його близьким другом В.Стефаніком. Йому Марко Черемшина присвятив критичний нарис "Стефанікові мужики" до 30-річчя літературної діяльності письменника. "Якби Ви знали, яка тут велична природа, – писав з Гуцульщини М.Коцюбинський, – який цікавий народ гуцули, з багатою своєрідною психікою, з буйною фантазією, дивними звичаями і мовою...". І дійсно гуцульський побут просякнутий красою. Вродливі, енергійні, сміливі гуцули вміють перетворити в поезію і красу найбуденнішу річ. Марку Черемшині належить також ряд статей і промов про життя і творчість Тараса Шевченка. "Наша проза, – писав Іван Франко, – під пером Кобилянської, Стефаніка, Черемшини... набрала поетичного лету, мелодійності, ніжності, грації та різноманітності". Буковинська письменниця Ольга Кобилянська, читаючи новели

Марка Черемшини, відзначила: "У нас появився молодий, талановитий письменник, співець Гуцульщини-Марко Черемшина". Як доктор права, правозахисник знедоленого люду Марко Черемшина добре розумів, що люди мало знали про діючі закони. Вони знали і дотримувались Божого Закону, десяти його заповідей. "Бідним уділював безплатної правової поради, заступав і боронив їх не тільки перед повітовим, але також перед окружним судом, де кінчається справа в разі відклику", – згадувала Наталія Семанюк.

До Марка Черемшини, як знаного адвоката на Покутті, йшли як до людини високої культури і знавця-юриста. І всіх ошуканих панами та лихварями треба вислухати і допомогти, відстояти їх права. Суддя, який вів справу, знаючи, що захисником буде виступати Марко Черемшина, був насторожі, знаючи, що цей адвокат може виграти справу. Адже за Марком Черемшиною завжди було повне визнання справедливості. Він завжди нагадував у суді, що його підзахисний теж людина. А ось один прикрий випадок із професійної діяльності Марка Черемшини.

У час, коли Стефанік був послом австрійського парламенту, недоторканою особою, його арештувала австрійська комендатура. Через сорок вісім годин з'явився сам генерал, попросив вибачення і заявив, що сталася помилка. В.Стефанік зрозумів, що тут не обійшлося без адвоката. Дякуючи Черемшині за клопоти, мовив: "Ти міцний у всьому приятель". І це була для Черемшини найвища похвала. У спогадах про Марка Черемшину Василь Стефанік писав: "З його душі виходили, мабуть, два коридори. Один елегантний, холодний, відштовхуючий – це до його канцелярії, другий – ярий, повний квітів і любові – в його Гуцульщину".

У період Австро-Угорщини учитель села Видинів, а згодом і села Русів, Іван Федорак був заарештований жандармами через відсутність документів при собі в час проходження біля військової техніки на залізниці.

Марко Черемшина, дізнавшись про

Пам'ятні дати

арешт вчителя, прийшов у магістрат, де сидів арештований Іван Федорак. – Невже не можна було телефонічно поладнати цю справу зі шкільним інспектором? – сказав комендантові жандармерії Марко Черемшина, з'ясувавши справу. – Де тут такт? Де логіка? – Вчитель завинив тим, що не носить із собою належних документів, – відповів на те комендант. – А хіба всі громадяни носять їх? Чи було де таке положення, щоб ті документи носити із собою? Федорака було звільнено. З цього часу зав'язалась дружба між Марком Черемшиною і ще одним покутянином Іваном Федораком. Марко Черемшина, читаючи оповідання Івана Федорака, давав їм позитивну оцінку, закликав до подальшої творчої діяльності.

Службова діяльність Марка Черемшини як адвоката давала йому багато матеріалів і творчої наснаги до літературної діяльності.

Наш земляк, лауреат Національної премії імені Т.Шевченка, народний художник України, Герой України Василь Касіян до гравюри "Марко Черемшина" написав: "Хай славиться вірний син, співець-захисник гуцулів Прикарпаття, виразник дум і сподівань західноукраїнської бідноти".

Шістдесят років тому, 1949 року, у місті Снятин відкрився літературно-меморіальний музей Марка Черемшини. Довголітнім директором музею була дружина Марка Черемшини Наталія Семанюк. "Для нас, синів тих людей, для яких творив Марко Черемшина і яких тяжка доля примусила покидати чарівне Прикарпаття і шукати хліба за океаном, велика радість бути на Батьківщині письменника і поклонитись його пам'яті від імені Канадських Українців, які знають і шанують свого великого земляка", – читаємо в Книзі відгуків музею. У день відкриття музею Павло Тичина писав у привітальній телеграмі: "Кланяюсь вільній землі Станіславщині, що породила високоталановитого сина українського народу М.Черемшину". Про літературну спадщину Марка Черемшини у своїх наукових працях писала Олена Гнідан, доктор

філологічних наук, мистецтвознавець, лауреат літературної премії імені Марка Черемшини. У книзі "Історія української літератури" О. Гнідан пише: "Ознайомлення з набутками світової цивілізації не притупило його (М.Черемшини) невгамовної спраги до глибокого осмислення життя села.

Чим глибше пізнавав культурні надбання світу, тим виразніше розумів душу і помисли селянина-основу української нації. Він бачив, що населення злягас, що раз, то інша і що раз, то лютіша форма кріпацтва, поневолення і голоду і давить його, як скала. І ніхто не шкодує, ніхто йому не

помагає, а навпаки: кожен його використовує. Його помірки стовкли вже, як батоги, якими він себе тільки батожить, бо нагодувати його вони вже не годні і тільки забирають йому його слабу силу".

І по-справжньому Марко Черемшина брав на себе селянські болі, переймався думками, що вони їх вистраждали, кривдами, що пережили, й у слово переливав, пробуючи сили в усіх жанрах. Маючи за плечима 53 прожиті роки та великий запас творчої енергії, Марко Черемшина вирішив відвідати в Кобаках могилу свого батька. Повертаючись із кладовища, на дорозі, недалеко від батькової могили, упав і раптом помер. Його прах покоїться на центральному цвинтарі м.Снятин. 1999 року Снятинська районна держадміністрація та виконком районної ради заснували літературно-мистецьку премію ім. Марка Черемшини, лауреатами якої стали Богдан Мельничук – поет, літературознавець і педагог, член Національної спілки письменників

України, доктор філологічних наук, професор; Ярема Гоян – письменник, лауреат Національної премії імені Т.Шевченка, заслужений діяч мистецтв України, очолює видавництво "Веселка"; Олена Гнідан – доктор філологічних наук, автор низки монографій, підручників, навчальних посібників; Іван Грекуляк – поет, прозаїк, журналіст, автор низки текстів пісень, та інші.

Цьогорічними лауреатами премії імені Марка Черемшини стали Василь Пилип'юк – відомий фотохудожник і видавець, лауреат національної премії імені Т.Шевченка; Йосип Полятинський – невтомний літературознавець, журналіст, автор багатьох книг; Марта Дудчук – молода співачка, виконавиця народних пісень.

2008 року відома видавнича фірма "Прут Принт" (директор Володимир Карий) випустила у світ книгу письменника, лауреата премії ім. Марка Черемшини Мирослава Попадюка під назвою "Покутська хрестоматія", де велику частину її сторінок присвячено творчості улюбленого співця Гуцульщини Марка Черемшини.

Книга містить також невичерпні зерна усної народної творчості, без яких важко уявити світогляд, характер, побут, мораль, духовні й матеріальні цінності, на які так багате Покуття. У серпні 1965 року у книзі відгуків музею Марка Черемшини у Снятині Олесь Гончар написав: "Ще в дитинстві відкрилась мені творчість Марка Черемшини, відтоді закоханий у його слово, сповнене правди, могутньої сили і краси".

**Теофіл Виноградник,
почесний член Національної
спілки краєзнавців**

«Дорога до демократії та творення громадянського суспільства: Польща та Україна – досвід у європейському контексті»

Минуле не тільки об'єднує дві різні національності, але дозволяє побудувати світле майбутнє. Саме тому спільна історична спадщина між двома великими державами Європи не пройшла марно. Ось уже другий рік поспіль Польща «привітно відкрила двері» для студентів-українців. Проект Літньої Школи «Дорога до демократії та творення громадянського суспільства: Польща та Україна – досвід у європейському контексті» відбувся з 16 до 29 липня у місті Варшава. (Республіка Польща) під патронатом Інституту наук політичних у Варшавському університеті та Інституту історії і політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Координаторами цього заходу виступили професор Станіслав Суловські з польської сторони та професор Василь Марчук з української. Основною перешкодою, як і попереднього разу, стало відкриття віз, але було докладено максимум зусиль, щоб усе пройшло якнайкраще. Настав довгоочікуваний момент – 15 липня увечері 13 студентів попрощалися з рідним Івано-Франківськом і вже зранку учасників Літньої Школи Польща зустріла теплим літнім дощем.

16.07.09

16 липня – день організаційних питань. Перш за все – це поселення учасників школи в університетському готелі, що на вулиці Радомській, 11. Слід зазначити, що гуртожиток знаходиться недалеко від Варшавського університету, так що про комфорт потурбувалися завчасно. Наступною важливою подією стало знайомство з координатором групи Патриком Говіном, а також з іншими учасниками – студентами та аспірантами із Києва, Донецька і, навіть, з Казахстану.

17.07.09

Цей день ознаменувався відкриттям Літньої Школи «Дорога до демократії

та творення громадянського суспільства: Польща та Україна – досвід у європейському контексті», що проходила у вишуканій залі Палацу Казімежовського (Ректорат університету). З привітальним словом виступив Станіслав Суловський, який здивував усіх присутніх українською промовою, акцентуючи на співпраці між державами і на майбутньому, яке в руках талановитої молоді. Наступним, хто перейняв естафету привітань, був професор Ленгауер – проректор Варшавського університету, який наголосив, що «...радий бачити студентів з усіх куточків України...».

університету імені Василя Стефаника, підняв питання консолідації та єднання українського народу, плідної співпраці між добрими сусідами-країнами, а також подарував сувеніри на згадку про Прикарпаття. Крім того, на урочистостях були присутні й інші вельмишановні гості – заступник міністра закордонних справ Республіки Польща Гражина Бернатовіч, відомі польські політологи, викладачі, представники засобів масової інформації. Під бурхливі оплески Літню Школу відкрив проректор Ленгауер.

Олександр Моцик, український посол у Польщі, виступаючи, висловив подяку за створення Літньої Школи й звернув нашу увагу на те, що «...ніхто не стане на перешкоді демократії в Україні. І тому, перебуваючи в Польщі, ми на власному досвіді можемо пересвідчитися, що представляє собою держава як член НАТО та ЄС ...». Василь Марчук, професор Прикарпатського національного

О 12 годині відбулася вступна лекція посла Станіслава Цьосека «Об'єднана Європа», у якій він звернув увагу на те, що між нашими державами є багато спільного, і визначив декілька кроків для створення справжньої, могутньої української держави. Наступним пунктом у програмі були відвідини польського Сейму та зустріч з Головою польсько-української парламентської групи Томашем Лензем і його колегами Йосипом Рацьким, Марекон Жонсом, Мироном Сичем. У ході зустрічі між студентами та доповідачами розгорілась жвава дискусія, яку було потрібно завершувати через брак часу, бо на нас ще очікувала цікава екскурсія по Сейму. Саме тут ми змогли на власні очі простежити роботу законодавчого механізму, вдихнути дух польських законів, а що найцікавіше – побувати на засіданні.

20.07.09

Літо в розпалі, а графік Літньої Школи щільний та напружений. У понеділок, 20 липня, у нас було 3 лекції. Першу

Міжнародне співробітництво

про ЗМІ Польщі провів професор Януш Адамовські, який окреслив історію творення польського мас-медійного простору, та намагався запевнити усіх присутніх у тому, що їхня «четверта влада» завжди об'єктивна та незалежна від капіталу. Друга лекція запам'яталась усім присутнім, оскільки її читав сам віце-президент Європейського парламенту Марек Сівец. Тема його доповіді «Європейські перспективи України». Цей виступ не був «грою одного актора», оскільки розгорілася запальна дискусія, в ході якої присутні дійшли висновку, що тільки внутрішні протиріччя та конфлікти призвели до сьогоднішньої ситуації в Україні.

Після обіду учасників чекала наступна лекція Анни Сроки «Трансформація політичної системи і якість демократії в Польщі». Лекторка з цікавістю розповіла про те, що «...дуже важливою для демократії є виборча система, яка в Польщі змінювалась декілька разів...» (всю цю інформацію учасники мали змогу сприймати в електронному вигляді, що значно полегшувало співпрацю).

21.07.09

У вівторок було заплановано чотири лекції. Першим виступав Анджей Скупек («Новітня історія Польщі та України»). У своїй доповіді професор розповів, що сила демократії ґрунтується на партійній системі та капіталізмі, а основою процвітання держави є компроміс та плюралізм політичних сил. Польща є оригінальним прикладом ще й тому, що церква залишається окремим сегментом у політиці, але ніколи відкрито не виступає за неї. За програмою була запланована дискусія з відомим співзасновником руху «Солідарність» Збігневом Буяком на тему «Від серпневого порозуміння до Круглого Столу. Про сутності культури «Солідарності». У ході

активного діалогу ми дійшли висновку, що державі необхідна професійна армія, міліція, які б змогли подолати насильство не силою, а психологічним підходом, тобто до кожної ситуації необхідно «братися з розумом». Після обідньої перерви учасників чекали ще дві лекції. Одну з них читав директор фонду Amcis Eurorae президента Квасневського Іренеуш Біл («Енергетична безпека. Польща-Україна-ЄС»). Це питання на сьогодні є особливо актуальним, оскільки Україна відіграє роль буферного гравця у постачанні російського газу до частини Європи, тому будь-які непорозуміння двох сусідів можуть нашкодити іншим державам.

Останнім лектором на сьогодні став всесвітньовідомий польський режисер Кшиштоф Зануссі, який виступив з доповіддю «Сучасна польська та українська культура: співпраця з перспективи власного досвіду».

22.07.09

У середу, 22 липня, на наш розгляд було подано три лекції. Першою доповідачкою була Наталія Філіповіч («Культурна єдність та різноманіття: Польща-Україна-Росія»). У ході цієї лекції розкрито плюси та мінуси, схожості та відмінності між цими трьома країнами, а також зроблено акцент на тому, що держава існує тільки в тому випадку, коли вона пам'ятає свою історію та пишається нею. Наступною була дискусія Віталія Перкуна «Трансформація Польщі і України: порівняльний аналіз», де кожний міг пригадати і дізнатися багато нового і цікавого про історію обох держав. Потім розгорівся диспут серед учасників заходу щодо питання українського менталітету, владної еліти. І знову можна було переконатися, що український народ єдиний і, незважаючи на розбіжності, завжди може прийти до спільного знаменника. Найбільш цікавою виявилася дискусія

Патрика Говіна «Держава як бренд у мультикультурному просторі», яка проходила у вигляді змагання, де усі присутні були поділені на маленькі групи та мали представити державу як «бренд». Інтерес до проблеми та бажання перемогти сприяли розквіту уяви і фантазії (саме такі інноваційні підходи запам'ятовуються учасникам).

23.07.09

У четвер, 23 липня, ми змогли побувати у середовищі четвертої влади – редакції Gazeta Wyborcza, щоб перейняти досвід функціонування незалежного мас-медіа Польщі. Поспілкувалися з редактором Марціном Войцеховським та заступником головного редактора Ярославом Курським на тему «Як робити незалежну газету». Потім нам провели екскурсію редакцією і ми могли поспостерігати, як працюють польські журналісти. Наступним пунктом нашого призначення стала лекція «Побудова громадянського суспільства в Польщі і в Україні», яку читала Анна Матерська-Сосновська. У черговий раз було наголошено, що якість побудови громадянського суспільства залежить від самоврядування, наявності неформальних, неурядових організацій, які є третім актором, необхідним для інтеграції. Останнім доповідачем на сьогоднішній день був доктор політичних наук Радислава Гортат з виступом «Порівняння і динаміка змін політичної системи Польщі і України», в якому подала порівняльну характеристику виходу із комуністичного режиму двох країн.

24.07.09

У п'ятницю, 24 липня, відбулась лекція доктора політичних наук Бартоломея Жданюка «Історія польської демократії». У своєму виступі лектор робив наголос на тому, що Польща є державою, яка дотримується демократичних засад протягом кількох століть. Яскравим прикладом є Конституція Польщі, яка була прийнята 3 травня 1791 року. На сучасному етапі державі необхідна більша децентралізація влади. На цій лекції ми ще раз згадали слова Макса Вебера, що «політика держави залежить від характеру та харизми тих, хто її очолює».

25-26.07.09

Після обіду 24 липня студенти вирушили до колицки польської демократії – Гданська. Саме тут ми мали змогу відвідати Гданський університет. Прослухали оглядову лекцію про місто та університет професора Анджея Ходубські, познайомилися з мером міста – Богданом Олешником та поспілкуватися з Генеральним Консулом України в Гданську – Олександром Медовніком. Згодом дружньою командою вирушили

Довгоочікувана зустріч

гуляти містом, де ознайомилися з його стилістичними особливостями та захоплюючою архітектурою. Złota Brama, Ratusz Głównego Miasta, Fontanna Neptuna, Dwór Artusa, виконані в стилі німецької готики, вражали величчю архітектури. У місті проводилося багато різних заходів, зокрема, ярмарок Святого Домініка. Не менш захоплюючим була випадкова можливість побачити католицьке вінчання в одному з головних костьолів, а також побувати на знаменитому півострові Вестерпляте – місці, де німці вперше атакували Польщу під час Другої світової війни. Крім того, нам вдалося відчути себе справжніми піратами Балтійського моря, повертаючись до Гданська на піратському кораблі. Але час спливав швидко, вихідні проминули, і 26 липня в обід ми, переповнені враженнями, вирушили до Варшави.

27.07.09

27 липня о 10 годині відбулась лекція віце-президента Польсько-Української Господарської Палати Наталі Суховесвої «Польсько-українські економічні відносини». У її виступі говорилось про головні напрями державно-економічної політики Польщі щодо України, а саме – товарообіг, співпрацю в енергетичному секторі та підготовку до ЄВРО-2012. Найбільшою перешкодою для тісної співпраці між двома державами є корупція, власне через цю причину ми на 8 місці серед ринкових імпортерів Польщі. Наступною була лекція Клауса Зіммера «Історична пам'ять в польсько-німецьких стосунках». Доповідач розповів про напружені стосунки між Польщею та Німеччиною після Другої світової війни, але після приходу до влади Лехи Валенси «крига» у стосунках почала танути. Фінальною лекцією цього року Літньої Школи стала лекція Шеваха Вайса «III Річ Посполита – повернення до демократії». О 16.00 відбулося закриття Літньої Школи «Дорога до Демократії та творення громадянського суспільства: Польща та Україна – досвід в європейському контексті», де професор Станіслав Суловський та магістр Патрик Говін вручили учасникам Школи сертифікат про її закінчення.

28.07.09

Нам випало їхати останніми 28 липня в обід. Ми мали змогу ще раз погуляти по старій Варшаві, вдихнути польського повітря і попрощатися з усіма учасниками Літньої Школи. Ось така насичена програма була в української молоді, яка переповнена враженнями, цінними знаннями, новими знайомствами поверталася на Україну, щоб творити світле майбутнє.

Наш кор.

10 вересня до Івано-Франківська завітав відомий український економіст та громадський діяч Богдан Гаврилишин, який репрезентував у актовій залі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника свою нову книгу «До ефективних суспільств. Дороговкази в майбутнє». На презентацію книги було запрошено всіх бажаючих. Богдан Дмитрович Гаврилишин жив у багатьох країнах і змінив кілька професій, що допомогло йому об'єктивно сформувати власний світогляд на світові ідеологічні системи. У свій час Гаврилишин створив Міжнародний інститут менеджменту в Києві та Міжнародний центр перспективних досліджень. Він є заслуженим діячем науки і техніки України, іноземним членом НАНУ, Римського клубу, членом Ради Всесвітньої академії мистецтва і науки, Швейцарського форуму міжнародної політики. Богдан Гаврилишин – один з українців, який пробився у світову еліту. Викладачам, студентам, журналістам було дуже цікаво поспілкуватися з людиною такого масштабу мислення. Репрезентуючи третє українське доповнене видання книги «До ефективних суспільств. Дороговкази в майбутнє» (Доповідь Римському Клубові), Богдан Гаврилишин наголосив, що вирішив не змінювати первісний текст книги «Дороговкази в майбутнє», опублікованої 1980 року. Науковець пояснює це так: «Основний метод дослідження цієї праці у визначенні напрямів можливого розвитку різних суспільств і в передбаченні вірогідності такої еволюції витримав випробування часом. Можливо, у читачів виросте кредит довіри до моєї методології та основних концепцій. Створення доопрацьованого варіанта книги (як альтернатива) могло б викликати підозру, що окремі концепції і теорія були підігнані до подій, які відбувалися за цей час у світі». Але крім цього автор доповнює

книгу двома новими розділами «Ретроспектива-2009» та «Україна: 20 минулих і 20 майбутніх літ». Особливо цікавим є останній, в якому науковець аналізує ключові події, що відбулися за останні 20 років в Україні, і виносить пропозиції-передбачення щодо того, який шлях може пройти наша країна і як за наступні дві декади стати нормальною та ефективною державою. Богдан Гаврилишин вважає, що економічна система і політичне правління мають визначатись моральними цінностями суспільства. Він зазначив про

потребу поєднання політичної свободи, економічної ефективності, соціальної справедливості й симбіотичного співжиття із природою. А це під силу лише новій політичній еліті, яка не буде обтяжена комплексами старої номенклатури. «Мільйони працелюбних і дисциплінованих заробітчан, тисячі здібних студентів, обдарованих науковців і талановитих митців – це та цінність, яку Україна вже подарувала світові. Саме освічені люди є найціннішим скарбом держави», – наголосив автор. Під час зустрічі з паном Богданом Гаврилишином панувала тепла дружня атмосфера. Знання у світі економіст, політолог і соціолог зазвичай майже третину року проводить на землі, де народився. «95 відсотків моїх думок, енергії пов'язані з Україною», – каже він. Коли Богдан Гаврилишин говорить про Україну, українську економіку, українців, він, звичайно, вживає займенник «у нас», «наша», «ми». Нагадаємо, що надзвичайно плідна праця доктора Богдана Гаврилишина в Україні високо цінується найширшими колами освітян, науковців та державних діячів. Він одержав почесні докторати Тернопільської Академії народного господарства, Чернівецького університету імені Юрія Федьковича, а також Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. На завершення презентації викладачі ПНУ ім. В. Стефаника висловили свої враження від книги, після чого Богдан Гаврилишин із задоволенням відповів на запитання всіх присутніх – як викладачів і журналістів, так і студентів. Зустріч із видатним науковцем була добре сприйнята присутніми. Здоровий оптимізм, широкосердечність, чиста духовна енергійність цієї людини вражає і особливо надихає молодші покоління, які повинні прагнути до світлого майбутнього, творити благо для нашої Батьківщини.

Лілія Стефінів,
студентка п'ятого курсу
Інституту історії і політології

ВИСТАВКА, ПРИСВЯЧЕНА ВЧЕНОМУ-ПЕДАГОГОВІ

3 червня ц.р. виповнилося 120 років з дня народження педагога, науковця, громадсько-культурного діяча Михайла Базника, автора багатьох педагогічних досліджень, який понад два десятиліття віддав учительській праці на Прикарпатті. Народився майбутній педагог у селі Целіїв Гусятинського повіту на Тернопільщині в селянській родині Якова Базника. Вчився у Тернопільській гімназії та Заліщицькій учительській

покоління в душі патріотизму, любові до свого народу, його національних традицій. У цей час заявив про себе не тільки як педагог-практик, але і як учений. У тодішніх педагогічних періодичних виданнях друкує наукові статті, працює над важливими педагогічними дослідженнями. Та педагогічна і громадська діяльність М.Базника не сподобалась польській владі і його з дружиною переводять на Познаньщину, де у селі Вронов певний час працює директором

Важка атмосфера польського шовінізму змусила Базника залишити роботу і з дочками Любою та Ярославом повернутися в Галичину. Поселяється в Косові. Певний час залишається без роботи, живуть на заробітню плату дружини Євгенії, що залишилась у Вронові. Для приватних шкіл розробляє методичні рекомендації, схеми уроків з української мови і літератури, іноземної мови, влаштує для шкільної молоді літературно-музичні вечори, для яких пише сценарії. У 1939-1941 викладає

українську мову і літературу та німецьку мову в Косівській середній школі. У 1942-1944 співробітник Львівського науково-дослідного психотехнічного інституту. Після Другої світової війни продовжує вчителювати у Косівській СШ №2, пізніше завідує районним педкабінетом. Цікавиться тогочасною педагогічною літературою, пише статті, рецензії на педагогічні праці радянських вчених, але їх ніхто не друкує. Після виходу на пенсію переїжджає у Київ до дочки Ярослави, доцента Інституту іноземних мов та зятя, професора Федора

Погребенника, де й закінчує дні свого життя 6 жовтня 1976 року. Багатий архів свого батька – документи, рукописи, фотографії, листування дочка Ярослава Погребенник передала Музеєві освіти Прикарпаття. На основі цих матеріалів науковцями університету було підготовано низку статей про педагога-вченого, готується видання його основних наукових праць. У Музеї освіти Прикарпаття діє тематична виставка, присвячена Михайлові Базнику. Тут демонструються документи, фотографії, рукописи наукових праць педагога, статті про його життєвий і творчий шлях.

Юрій Угорчак,
директор Музею
освіти Прикарпаття

В родинному колі. Сидять - дочка Ярослава Погребенник, Михайло Базник, внук Володимир Погребенник; стоїть - зять Базника Федір Погребенник

семінарії. Після закінчення навчання 1912 року вчителював у школах Заліщицького повіту. З початком Першої світової війни був мобілізований в австро-угорську армію. Після проголошення ЗУНР взяв активну участь у боротьбі українського народу за свою державу. Хорунжий УГА, командир сотні скорострільів, що входила до другого корпусу УГА. Після поразки національно-визвольних змагань М.Базник був інтернований поляками в табір військовополонених у Тухолі (1920-1921). Звільнений з табору, їде на батьківщину, де в селі Копичинці організовує і очолює українську чотирикласну школу. Спільно з дружиною Євгенією в умовах польської шовіністичної політики намагається виховувати молоде

початкової школи, а дружина - вчителькою. У цей час публікує свої дослідження з педагогіки у львівських виданнях. Це "Кіно на услугах шкільного виховання"(1927), "Нові модерні шляхи сучасного виховання і навчання"(1927), "Самодіагноз вчителя"(1927), "Педологія - основа виховання і навчання"(1927), "Кершентенівське розуміння творчої школи"(1928), "Народна школа і вибір звання"(1930) та ін. Перекладає праці іноземних вчених-педагогів, зокрема Е.Штерна "Авторитет і виховання". Підготував до друку ґрунтовні наукові праці "Методи педологічних дослідів" та "Вибір звання. Практичний підручник для школи і дому". На жаль, незважаючи на позитивні відгуки, ці праці не були опубліковані.

Неодноразово кожен із нас чув термін "інноваційний розвиток", який науковці характеризують як процес структурного вдосконалення економіки, що досягається переважно за рахунок практичного використання нових знань у галузі зростання обсягів виробництва, підвищення якості суспільного продукту, зміцнення національної конкурентоспроможності та прискорення соціального прогресу в суспільстві. Цікаво, а звідки ж беруться ці нові знання? Чи задіяні вони в українській економічній системі? У пошуках відповідей на ці запитання ми вирішили завітати до декана фізико-технічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Гасюка Івана Михайловича.

– Добрий день, Іване Михайловичу! Чи не могли б Ви поділитися з нами інформацією про структурний підрозділ університету, який на сьогодні має честь очолювати?

– Вважаю, що спочатку було б доцільно сказати

завдяки іншим університетським підрозділам, у структурі яких ми мали честь перебувати. Це, зокрема, фізико-математичного, фізичного, природничого факультетів. Тому й надалі продовжуємо втілювати в життя їх традиції у науковій сфері, спираючись на величезні

кілька слів з історії створення самого факультету. Як відомо, переорієнтація Прикарпатського університету на класичну модель вищого навчального закладу спричинила появу деяких внутрішніх змін його структурної організації, особливо чітко це проявилось щодо переліку видів спеціальностей, за якими має здійснюватися професійна підготовка студентів. У вирі саме цих подій наприкінці 2006 року і з'явився фізико-технічний факультет як відокремлена самостійна одиниця університету. Незважаючи на досить ще нетривалий період свого існування – всього-навсього три роки, у нас за плечима вже солідний досвід,

надбання даної царини знань. На сьогодні великим нашим досягненням є те, що в період складної економічної кризи та великих змін ми все ж спромоглися сформувавши й зберегти високопрофесійний педагогічний штат, в якому кожен викладач має науковий ступінь. Адже кадри, на моє переконання, – це те безцінне багатство, яке вимагає від кожного керівника багаторічної клопіткої та напруженої праці. Також ми пишаємось і найменшим в університеті кількісним співвідношенням у системі педагог – студент. Невелике навантаження на викладачів дозволяє їм присвячувати більше часу науці. Тому наш принцип звучить так:

навчання через наукову діяльність.

– Яким чином втілюєте згаданий принцип у життя?

У нас навчальний процес побудований таким чином, щоб з перших днів перебування студента у стінах вишу "втягнути" його, звісно, якщо можна так висловитись, до загальної системи наукової роботи. Адже кожен першокурсник, відповідно до наших вимог, протягом кількох місяців навчання повинен визначитися із майбутньою спеціалізацією, після чого закріпитися за відповідною кафедрою та конкретним викладачем. Як бачите, формується певна піраміда наукових стосунків, завдяки яким ми маємо свої маленькі наукові школи й напрями. Вже з другого курсу студент розпочинає працювати над курсовими роботами. За рівнем та якістю їх виконання стежить, як я вже зазначав, закріплений викладач, тому випадків плагіату, тобто привласнення авторства на чужі заслуги, у нас не трапляється.

– А чи є в університеті структурні підрозділи, які займаються тільки науковою роботою?

Звісно, що так. Такою, по-перше, є лабораторія фізики магнітних плівок, якою керує ректор Богдан Костянтинович Остафійчук. Завдяки унікальній методиці – мессбауерській спектроскопії, реалізованій у цій лабораторії, її було визнано національним надбанням України та виділено для неї окреме фінансування в сумі 100 тис. грн. на рік. Хоча, якщо врахувати реальні затрати, які потрібні на утримання такої лабораторії, то вони не такі вже й великі. Проте саме це фінансування робить можливим використання в сьогоднішніх тяжких економічних умовах дорогої, але досить ефективної методики дослідження твердого тіла. У загальному, в лабораторії ведуться розробки за кількома основними сферами: енергозберігаючі технології, матеріали для суперконденсаторів та електродів літєвих джерел струму. Інший напрям наукової діяльності

Інтерв'ю на актуальну тему

на факультеті представлений лабораторією під керівництвом професора Дмитра Фреїка. Чого тільки вартий їхній журнал, де авторами публікацій є не тільки вітчизняні науковці, але і «світлі уми» таких потужних держав як Мексика, США, Канада, Індія, Пакистан та ін. Віддаючи належне практичній науковій роботі, не можу не відзначити здобутків і в теоретичній сфері. Найцікавішим фактом, який, на мою думку, заслуговує на особливу увагу, є безпосередня участь самих студентів у цій діяльності. Мабуть, Ви знаєте, що за результатами конкурсу на отримання гранта, який був оголошений Фондом цивільних досліджень США, ми одержали першість серед 80 проектів, що були подані з України. Тут нам вдалось обійти таких наукових «гігантів» як Київський, Харківський, Донецький університети. Мета конкурсу полягала у створенні найкращого науково-освітнього центру при одному із структурних підрозділів університету та обов'язкового залучення до нього великої кількості студентів. Такий, тобто найкращий із усіх представлених, який на сьогодні займається пристроями генерації й накопичення електричної енергії на основі наноматеріалів і одержує більш ніж солідне фінансування (600 тис. доларів протягом трьох років), за результатами зазначеного змагання був створений саме у нас на факультеті.

— Звісно, результати роботи Вашого підрозділу просто надзвичайні. Проте, чи знаєте, що більшість потужних наукових осередків, яким беззаперечно є і Ваш, у перспективі завжди перетворюються на ту основу, той базис, навколо якого вибудовуються окремі елементи інноваційної структури держави, зокрема, технопарки, регіональні інноваційні центри, бізнес-інкубатори, технополіси. Принаймні, про це свідчить світова практика. Завдяки

цьому більшість розробок, так званих інновацій, із лабораторій потрапляють у масове виробництво, спричиняючи цим зростання обсягів національного виробництва, підвищення якості суспільного продукту, зміцнення національної конкурентоспроможності та прискорення соціального прогресу суспільства загалом. Зрештою, на сьогодні це єдиний відомий шлях, який дозволяє сполучити ринок та освітньо-наукові заклади.

— Так, мушу погодитися з Вами. Адже зарубіжний досвід і справді підтверджує той факт, що лідерські позиції в технологічному та соціально-економічному розвитку займають саме ті країни, які мають розгалужену та ефективно функціонуючу інноваційну інфраструктуру і використовують її в усьому діапазоні створення та реалізації новацій.

Адже в сучасному світі вже давно відбулася переоцінка основних цінностей. Від економічної спрямованості суспільство поступово переходить до інноваційної, від нагромадження матеріального багатства як основи особистого добробуту — до нагромадження інформації як основи суспільного прогресу. На жаль, в Україні і досі не збагнули того, що головним завданням у цих умовах інноваційної державної політики має бути забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, розробка та впровадження механізмів активізації інноваційної діяльності

суб'єктів підприємництва, поширення інновацій у всіх сферах національної економіки. Випереджаючи Вас, хочу сказати, що, на превеликий жаль, сьогодні у нас відсутні окремі елементи у ланцюзі «наука-підприємство-виробництво». І це за умов, що ми маємо готові технологічні карти, паспорти на високоефективні речовини, серійне виробництво яких дійсно б давало прибутки та сприяло економічному зростанню України. Проте, на жаль...

— Який тоді сенс вашої роботи? Навіщо трудитись, якщо ніхто і так не оцінить цього? Чи розумієте Ви реально всю повноту абсурдності цієї ситуації? Адже, якщо проаналізувати, стає зрозуміло: нашій державі не потрібна наука як така чи її плоди. Тисячі геніальних ідей та винаходів, якщо не залишаються просто на папері, то досить швидко потрапляють до числа здобутків якоїсь з іноземних держав.

— Найлегше просто опустити руки і нічого не робити. Весь колектив Прикарпатського національного університету разом із нашим факультетом вірить, що з часом ситуація кардинально зміниться. Так, сьогодні, незважаючи на сотні різного роду урядових програм щодо пріоритетності інноваційного розвитку, наука і справді мусить розраховувати виключно на свої сили й можливості. Але пам'ятаймо, що після кожної чорної смуги обов'язково з'являється біла. Старайтесь оптимістичніше дивитись у майбутнє і не забувати, що те, яким воно буде, залежить також і від кожного з нас.

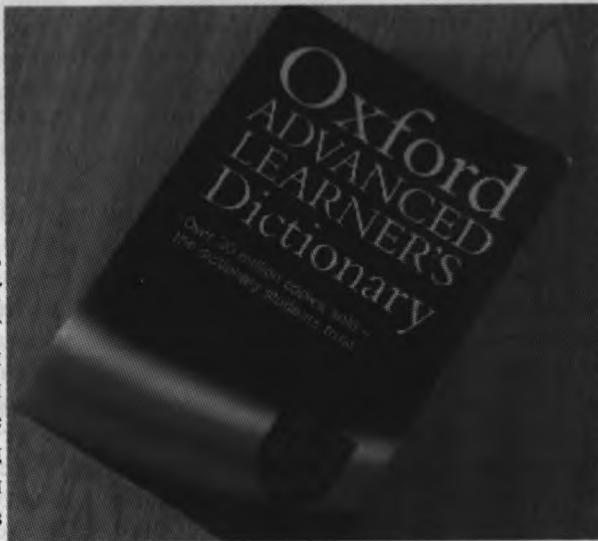
Дякую Вам за цікаву розмову!

Інтерв'ю Жанни Дутчак

Факультет іноземних мов – «... чужого навчаєтесь, й свого не цурайтесь»

Підготовка фахівців з іноземних мов у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника має давні традиції. Ще далекого 1973 року відкрито спеціальність „Англійська мова та література”. У червні цього ж року створено кафедру англійської мови, завідувачем якої став доцент Г.Д. Поліщук. 1975 року розпочав свою діяльність факультет іноземних мов і відбувся перший випуск студентів, яким було присвоєно кваліфікацію вчителів англійської мови та літератури. Відзначаючи зарік семидесяті роковини створення нашого вишу, водночас ми святкуватимемо тридцять п’ять річницю заснування факультету. У той час спеціальність „Англійська мова та література” була єдиною на факультеті іноземних мов. Деканами факультету в різний час працювали В.В. Фішук, В.Г.Матвійшин, В.В.Лазарович, Б.А. Грицюк. У вересні 1976 року було створено кафедру німецької мови (завідувач – доцент С.П.Гандзюк) для забезпечення навчального процесу з цієї мови як другої спеціальності. Пізніше на факультет було запрошено ряд викладачів із вченими ступенями і званнями та педагогів з великим досвідом. Серед них були В.О. Кравченко, Л.А. Остапенко, Я.А. Баран, Л.К. Уварова та інші. 1989 року відкрито підготовку фахівців з німецької мови та літератури. 1993 року почало функціонувати заочне відділення зі спеціальності „Англійська мова та література”, а в 1997 – зі спеціальності „Німецька мова та література”. З 2002 року на факультеті здійснюється підготовка фахівців за спеціальністю „Французька мова та література”, а з 2004 – „Китайська мова та література” як другий фах. 2009 року факультет успішно пройшов державну акредитацію за IV рівнем і підтвердив право готувати фахівців відповідної кваліфікації. Навчальний процес на факультеті здійснюють 85 викладачів, з них 22 кандидати наук, зокрема доцентів – 17, старших викладачів – 7, асистентів – 61, аспірантів – 6,

студентів – 1383, 913 за денною та 470 за заочною формами навчання. Підготовка фахівців здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями „бакалавр”, „спеціаліст”, „магістр” (спеціальності „Англійська мова та література”, „Німецька мова та література”, „Французька мова та література). Випускникам факультету іноземних мов присвоюється кваліфікація „Викладач двох іноземних мов та зарубіжної літератури”. Для ефективного забезпечення навчально-виховного процесу факультет іноземних мов запрошує професорів, докторів наук з інших навчальних закладів України. На кафедрі англійської філології

працює доктор філологічних наук, професор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Михайленко Валерій Васильович, доктор філологічних наук, професор Ужгородського національного університету Полюжин Михайло Михайлович, доктор філологічних наук, професор Київського національного авіаційного університету Гудманян Артур Грантович, на кафедрі німецької філології – професор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича доктор філологічних наук Огуй Олександр Дмитрович. Для студентів спеціальності „Французька мова та література” навчальні курси забезпечує також доктор філологічних наук, професор Чернівецького університету імені Юрія Федьковича Попович Михайло Михайлович. Факультет підтримує тісні зв’язки

з різноманітними вишами. Серед них: університети Олд Домініон (Вірджинія), Сінсінатський (Огайо), Іллінойський та Кутцтаунський (США), Саскачеванський (Канада); Інститут імені Й.В.Гете, Український вільний університет (Мюнхен), Німецька академічна служба обміну (DAAD), Австрійська академічна служба обміну (ÖAD), швейцарська комісія зі стажувань іноземних громадян (ESKAS), Віденський університет (Австрія), Базельський університет (Швейцарія), Краківський Ягелонський університет (Польща), фонд імені Ганса Зайделя. У рамках цієї співпраці викладачі та студенти брали участь у міжнародних конференціях, навчальних та наукових стажуваннях у Великобританії, США, ФРН, Швейцарії, Франції, Китаї, Польщі, Угорщині. Протягом багатьох років на факультеті працюють викладачі з Австрії, Великобританії, Німеччини, США. Кафедра англійської філології співпрацює з Американською Радою Міжнародної Освіти в Україні, беручи участь у програмах Fullbright, Maski, Undergraduate Student Exchange Program, а також із Британською Радою з Міжнародної Освіти в Україні, Корпусом Миру США в Україні, Департаментом міжнародного розвитку та європейської інтеграції при Міністерстві Економіки України. У рамках цієї співпраці здійснюється обмін науково-педагогічними працівниками, студентами, аспірантами на стажування, практику, розробка спільних академічних програм та методичних матеріалів, організація спільних наукових конференцій, а також відбувається культурне співробітництво, обмін передовим науковим та педагогічним досвідом. Велику допомогу викладацькими кадрами надає Американський корпус Миру. На факультеті працює викладач англійської мови, доброволець корпусу Миру США Моллі Сміт. Факультет і кафедри тісно співпрацюють з вищими навчальними закладами України, зокрема з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка,

Київським лінгвістичним, Львівським, Чернівецьким, Ужгородським та іншими університетами. Студенти факультету більше 10 разів ставали призерами та переможцями всеукраїнських олімпіад з англійської, німецької, китайської мови та літератури. 2008 року студенти факультету іноземних мов здобули призові місця на таких олімпіадах і конкурсах: студент 4 курсу Володимир Панов – 3 місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді з китайської мови; студентка 5 курсу, стипендіат Президента України Юлія Кривенок – 3 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з англійської мови, студентка 4 курсу Юлія Капак – 3 місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді з німецької мови і 1 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських літературних перекладів з німецької мови. 2009 року студенти факультету іноземних мов здобули призові місця на таких олімпіадах і конкурсах: студенти 5 курсу Юлія Капак, Ольга Рушак, Діана Плисак – лауреати Всеукраїнського конкурсу стипендій молодим науковцям фонду Zavtra.ua; студентка 5 курсу Оксана Тихоновська – 2 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з німецької мови та 3 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських літературних перекладів з німецької мови; студентка 5 курсу Юлія Капак – 2 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з німецької мови; студентка 5 курсу Анна Ерліхман – 1 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з англійської мови; студентка 3 курсу Ірина Яремак – 1 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських літературних перекладів з французької мови; студент 3 курсу Олександр Гавриш – 1 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з педагогіки. Ми з оптимізмом дивимось у майбутнє і готові примножувати добрі традиції факультету, який відкриває для української молоді справжнє вікно у світ.

Олег Остапович,
заступник декана факультету

КОСТЯНТИН ШВЕЦОВ

З реорганізацією Станіславського учительського інституту у вищій навчальній заклад – педагогічний інститут перед його керівництвом стало нелегке завдання: підготовка вчителів вищої кваліфікації. Для цього необхідні були і висококваліфіковані педагогічні кадри, і відповідна матеріальна база. Адже в час реорганізації інституту серед 40 викладачів тільки троє мали наукові ступені кандидатів наук, а значна частина навіть не мала досвіду роботи у вищих навчальних закладах. Керівник інституту теж не відповідав його новому статусу. На цій посаді потрібна була людина, яка б, маючи вже досвід не тільки керівної та навчальної, але й наукової роботи у вишах, могла цей досвід втілити в новоствореному інституті. І такою людиною став Костянтин Швецов. У жовтні 1950 року наказами Міністра вищої освіти СРСР та Міністра освіти УРСР він був призначений директором Станіславського педагогічного інституту. Швецов Костянтин Іванович народився 18 квітня 1913 року в м.Пирятин Полтавської області в селянській сім'ї. Ось як у автобіографії він згадує про свою родину: “Батько до революції (1917) займався сільським господарством та працював сільським ковалем. Мав хату та присадибну ділянку (300 кв. сажнів). Після революції займався тим же. У 1929 році вступив до колгоспу, де пропрацював до 1932 року. З 1932 по вересень 1941 – службовець. Під час німецької окупації працював ковалем у м.Пирятині, пізніше там же ковалем у

колгоспі. Мати до революції та після неї до 1924 року працювала у сільському господарстві, пізніше – відповідальним працівником у районах Харківської та Полтавської областей. Перед початком Великої Вітчизняної війни займала посаду завідувача Корольського районного відділу охорони здоров'я Полтавської області. 18 травня 1942 року розстріляна фашистами”. Закінчивши 1928 року Пирятинську семирічку, до 1930 вчився там же у профшколі. Після неї вступив на фізико-математичний факультет Харківського університету, який закінчив 1934 року. У 1934-1935 рр. працював учителем середньої школи в Золочеві Харківської області та Хоролі Полтавської області. 1935 вступив у аспірантуру Харківського інституту математики і механіки, яку закінчив 1938 захистом кандидатської дисертації. У 1936-1939 – асистент кафедри математичного аналізу. У 1939-1941 – зав. кафедри математичного аналізу, доцент (з 1940), декан фізмату і заступник директора інституту з наукової та навчальної роботи. З 1941 до 1945 перебував у рядах Червоної армії, демобілізований у чині капітана. У 1945-1946 – доцент Київського технологічного інституту харчової промисловості. З 1946 до листопада 1950 – зав. кафедри математики Полтавського педінституту, заступник директора із заочного навчання та секретар парторганізації інституту. З 1 листопада 1950 – директор Станіславського педагогічного інституту та зав. кафедри математики. За час його керівництва інститутом було остаточно закінчено відбудову головного навчального корпусу, чоловічого і жіночого гуртожитків на 200 місць, зросла кількість викладацького колективу та його науковий потенціал (у 1952-1953 н.р. працювало 50 викладачів, з них 10 доцентів і кандидатів наук), посилилась наукова робота. Посаду директора Станіславського педінституту Швецов займав до 9 жовтня 1953 року. Пізніше працював у Херсонському та Миколаївському педінститутах. 1964 року захистив докторську дисертацію “Історія математики в Росії, Україні та Білорусії з давніх часів до початку XVIII ст.”. З 1966 – займав посаду зав. кафедри економічної кібернетики Київського університету ім.Т.Шевченка.

Наш кор.

День учителя

Сьогодні в залі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника гамірно і людно. Щасливі посмішки присутніх, приємна музика, що переплітається із поетичними рядками ведучих цього прекрасного дійства, справляють неабияке враження, передчуття радісних хвилин. Саме так, переконуємось, заглядаючи у відкриті і здивовані очі першокурсників, які, очевидно, вперше споглядають таку урочисту церемонію святкування однієї з найшанованіших у світі професій – учителя, що не знає подібних собі протягом тисячоліть існування людства. Не применшуючи важливості всіх інших професій, погодимось, що без УЧИТЕЛЯ немає і не може бути й натяку про здобуття будь-якого фаху в житті людському. Тому пафосно і переконливо звучать слова – вітання ректора, члена-кореспондента НАНУ, доктора фізико-математичних наук, професора Богдана Костянтиновича Остафійчука на адресу тих, що сіють добре, розумне, вічне і нетлінне в душах людських, примножують естафету здобутків поколінь. І це для того, щоб відтак стати провідником високого слова, народженого не лише кращими світовими науковцями, а й нашими, рідними вихованцями улюбленої Прикарпатської Альма-Матер, щоб назавжди залишитися слугою Мудрості і Правди, іти стопами першого наймудрішого на світі Вчителя Небесного – Ісуса Христа. Саме першим на світі вчителем назве п. ректор Ісуса Христа, і в цьому – велика сутність, незбагненна одразу, бо закодована таїною і величчю століть, над розгадкою якої працювали і працюють кращі світила науки. Як наказ слухали присутні слова промовця: “Читайте і вивчайте Біблію, адже початки її друку – від близького і рідного нам княжого Крилоса”. Звертаючись до студентів, професорів, викладачів, Богдан Костянтинович наголосив на добре сформованому викладацькому колективі, його професійному зрості, умінню кожного навчителя зацікавити, заінтригувати студента, навчити не бути пасивним, інертним, бо тільки творча і напружена праця, коли кожен день не подібний на інший, приводить до високих здобутків, непередбачених результатів. Саме тому, не применшуючи заслуги працівників інших підрозділів університету, п. ректор просить працювати на результати, бо, на його думку, вчені ступені «кандидат» чи «доктор наук» - це не лише звання, це певна ієрархія здобутків науковця

у суспільстві. «Сьогодні мені хочеться багато сказати, - шанобливо посміхається Богдан Костянтинович, - у цьому році ми відкриваємо пам'ятник Тарасові Шевченку (зі сторони вул. Чорновола), такого пам'ятника

немає у світі. Після сказаного у залі запанувала тиша.

Присутні зацікавлено переглядаються, що ж воно криється за отим інтригуючим «такого немає у світі». А й справді, що? Почекаймо, тільки не як пасивні споглядачі, бо нині, особливо в часи кризи, праця кожного із нас – це підмурівок до загального пам'ятника нашому геніальному Вчителю. Далі очільник університету нагадує про обов'язок студентів пам'ятати про підтримання духу освіти, науки, толерантності, культури, адже дух Учителя – високий і гордий. «Бувають і в нашому середовищі окремі негаразди, як-от вимагання хабарів. Надіюсь, що скоро подібним явищам настане кінець. Я завжди боровся, борюся і буду боротися проти цієї гидоти, аж до повного викорінення із нашого життя». Лунають схвальні оплески, а Богдан Костянтинович продовжує: «Сьогодні свято, дорогі мої, і я пишаюся вами і люблю вас. Головне для вчителя – мрія, впевненість, праця. Це ті складові, завдяки яким можна чогось досягнути в суспільстві. Запам'ятайте: учитель ніколи не задрить. Навпаки, він щасливий за здобутки свого учня і живе його успіхами». У промові акцентується на врученні грошових премій ректоратом та профкомом, які вручають ректор Б. Остафійчук та голова профкому Ф. Костишин. З особливою теплотою згадувався відомий співак, наш “Прикарпатський соловейко” – професор Михайло Сливоцький, який відзначений

почесною грамотою за вагомий вклад у розвиток мистецтва і культури рідного університету. Професор Богдан Остафійчук ще раз нагадав керівникам Інституту мистецтв про необхідність якомога швидше підготувати до запису пісні відомого співака, які ректор неодмінно профінансує, адже добро повинно робитися якомога швидше. Ректор щиро вітає весь колектив зі святом, з надією, що в наступному році університет підніметься на кілька сходинок вище у рейтингу українських навчальних закладів.

До слова запрошується директор педагогічного інституту Олексій Степанович Рега. «Шановний п. ректоре. Шановні професори, викладачі, студенти. Сьогодні маю говорити про Вчителя, про те, що майже всі ми закінчили наш педагогічний інститут, а в дипломі на означення спеціальності написано – вчитель! Майже всі ми працювали в школі і знаємо, що таке «дух школи». Сьогодні є комп'ютери, чудові класи, лабораторії, але хто навчить доброти? Хто докопається до серця дитини? З великим трепетом готують батьки дитину до школи, але й з великим хвилюванням, а яким же буде перший учитель. Чого навчить він? Але ми, як казав Сухомлинський, серце своє віддаєм дітям! Не залежить, у якій сфері працює людина, але без учителя не обійтись. А тепер подарунки! Нам ректорат подарував чудову на 250 місць актову залу. Це прекрасний подарунок! Слава професорам, слава вчителям і слава нашому дорогому студентству!».

І ще раз вітаю зі святом колектив рідного університету. Закінчилась урочиста церемонія, але не свято, воно продовжується у душах і серцях юних, відгукується щирими вітаннями, посмішками, випромінює в позолоті жовтневих алей, шириться вулицями старовинного міста, передзвонює у піснях і танцях. І, здається, немає йому початку і кінця, бо й справді невмируще слово Вчитель і вічне, як Творець перший Учитель людства – Ісус Христос.

Любомир Кліш

Дім поета

Уже багато років триває співпраця Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника та Державного меморіального історично-ландшафтного музею-заповідника О.С.Пушкіна «Михайлівське» (Псковська область, Росія). Цьогоріч, вже у двадцять друге студенту-русисти під керівництвом доцента, кандидата філологічних наук Ярослава Мельника відвідали родовий маєток великого поета. 2009 року доброхоти - так називали українських студентів - традиційно допомагали працівникам музею виконувати сезонні господарські

студенти мали можливість почути діалектні особливості говорів даної території, що є важливим для філологів. Завдяки цій роботі, доброхоти відкрили для себе багато нового, наприклад, дізналися про походження назв деяких сіл, почули декілька містичних легенд про, здавалось би, нічим не примітні місця на річці чи в лісі.

...На першу екскурсію ми пішли в маєток Пушкіна «Михайлівське». Тут увагу привернув дуб, поглянувши на який мимоволі згадуєш рядки великого класика «У лукомор'я дуб зелений...». Дуже цікаво було на власні очі побачити кабінет поета та

пролягас вздовж живописного озера Маленец і далі по «дороге изрытой дождями», повз «три сосны», що їх оспівував поет в елегії «Вновь я посетил тот уголок земли...». Пушкін посвячував панянкам із Тригорського свої найтепліші ліричні вірші (хоча іноді це були й іронічно-жартівливі тексти). Тригорські жителі вважали себе (і не безпідставно) прототипами героїв роману у віршах «Євгеній Онегін». Також ми побачили пейзажний парк в англійському стилі, наймальовничіші куточки якого носять назви, пов'язані з перебуванням Пушкіна в маєтку: «скамья Онегина», «зеленая беседка», «аллея Татьяны».

роботи: прополували газони, підтримували порядок на полі, алеях та клумбах заповідника. Одним із завдань фольклорно-діалектної практики був збір мікротопонімів. Студенти опитали місцевих жителів в районі заповідника, а саме в селах Воронич, Петровське, Савкіно, Селіхново, Камінець, Кокоріно. Виявили та нанесли на карту десятки нових назв полів, лісів, озер та струмків – топонімів, які є надзвичайно важливими для вивчення та збереження культурного та природного спадку. Також були записані старовинні легенди та звичаї. Спілкуючись з населенням,

його особисті речі. Ми дізналися, що господар любив більярд та займався стрільбою. Побачили дім няні Пушкіна Аріни Радіонівни та парк, що належав сім'ї поета. Ця краса залишила слід у кожному з нас, налаштувала на ліричний лад. Сподобались місця, де були написані твори великого класика, як, наприклад, алея Керн (Липова алея), де Пушкін гуляв зі своєю коханою та присвятив їй геніальний вірш «Я помню чудное мгновенье...». Не менш захоплюючою була екскурсія в сусідній маєток Осипових-Вульф - Тригорське, де часто бував Пушкін, бо був хорошим другом сім'ї. Дорога

Справжньою прикрасою парку служать сонячний годинник та вікові дерева, що пам'ятають великого поета. Екскурсовод у маєтку Петровське розповіла нам про воєнну кар'єру прадіда О.С.Пушкіна Абрама Петровича Ганнібала, про його цікаве життя, яке «фортуна изменила необычайно». Після цього ми побували в Святогорському монастирі, на території якого знаходиться могила Олександра Сергійовича. Одразу привертає увагу великий дзвін, що встановлений недалеко від входу. Він був подарований Іваном Грозним і, за легендою, його відгомін було чути на

Дім поета

увесь округ. Всередині Успенського Собору серед розмаїття ікон нам найбільше сподобався образ Божої Матері Одигітрії, про чудотворні властивості якої розповів монах.

дівалися багато нового та цікавого про побут та традиції того часу. 3 липня в рамках фестивалю творчих програм пушкінських добротів «Літо з Пушкіним. Липень» відбувся вечір

Завдяки цій зустрічі ми познайомилися з дуже цікавими людьми із близького зарубіжжя, які розділяють нашу любов до Пушкіна. 8 липня івано-франківський загін представив загальній увазі постановку «святкування Івана Купала». В основу даного сценарію лягли казки Пушкіна, українські народні казки та пісні. Також у програму були включені «Селянські ігри», участь у яких взяла добротота з російських міст Кіров та Зеленоград. 12 липня о 6 годині ранку ми виїхали до Петербурга. Усі з сумом поглядали у вікна і ледь стримували сльози. Їхати не хотілось, не вірилось, що автобус везе нас від уже таких рідних місдин. Хіба можна з чимось зрівняти купання в річці Сороть та озері Кучани, заходи сонця, які споглядали з Пушкінського маетку та Савкіної гірки, пісні, що співали під гітару біля вогнища? Здавалось би, буденні речі, та тут вони ставали особливими, як і сам заповідник. Це схоже на містику, але тут і справді атмосфера проникнута натхненням, спокоєм, любов'ю і тому, відвідавши ці місця раз, ви вже ніколи не зможете їх розлюбити і забути.

Надзвичайно цікавою була екскурсія в селище Бугрово, де ми побачили музейний комплекс, до складу якого входять водяний млин та житло селян. Тут ми могли спостерігати млин у роботі, дізналися про тонкощі його механізму і навіть отримали в подарунок змелене в нашій присутності борошно. Оглянувши житло селян, ми

знайомстволонтерськихзагонів. Окрім настамбули добрототи з Росії та Естонії. Виступи були найрізноманітнішими: акробатичні номери, сцена з нового фільму, зйомки якого проходили в «Михайлівському», виконання народних та авторських пісень – усе захоплювало та сподобалось глядачам.

Наталя Дубко,
студентка III курсу
Інституту філології

Лірика

Знайомтесь – Леся Палагіцька, студентка III курсу
Інституту філології

І знов тиха осінь лягає рядком
Самотньої сірої прози.
І літо мов під лелечим крилом
У вирії летить безголосо.

Опадуть додолу поживклим листком
Весни заримовані мрії.
Загублене в полі пташине крило
По-літньому душу зігріє.

Перший сніг на осінньому листі –
Ну, звичайно, це ще не зима.
У саду хризантеми барвисті
Розглядають себе крадькома.

Це ж бо осінь іще не скінчилася,
Рідне сонце, проглянь чимкоріш.
В душу тихо сльота покотилася.
Все – немов недописаний вірш.

А ще серце у вирії спішилось,
Простір міряло мрії крилом...
Ні, то все тільки ніби наснилось –
Хризантеми ж цвітуть під вікном.

На крилах думки я лечу у світ,
Що блідне від зневаги і зневіри.
Нелегкий, знаю, буде мій політ –
Натомляться душі моєї крила.

І сльози, й сміх покладу на папір,
І щирю радість, і пекучий щем.
В життєвій тьмі, неначе сяйво зір,
Народиться оте, що звуть віршем.

Найважча ноша – зву її життям,
Де часом смерть здається благодаттю.
І перед совістю із каяттям
Стою, як у пекельному багатті.

Та все ж я меч знайшла супроти зла
І двері пекла ним я розітну.
Поезіє, ти вічна і свята,
Тебе у серці долею несу.

Поділюю вітер,
пригорнусь до сонця
І вклонюся світу,
бо ж людина я.
Прислухаюсь тихо,
чую голос серця –
Та по жилах б'ється
струменем життя.

Часом смутку хмари
обіймають душу.
І образа часом
візьме за живе.
Та життя мініливе,
і зізнається мушу:
Хто його цінує,
гідно проживе.

За обрій сховається сонячний промінь,
І голову батькові син – до плеча.
Пригорнуть його задубілі долоні,
Зігріє теплом збагожена душа.

І хай задрімають щоденні турботи,
Погаснуть буденні образи й жалі,
Не мають ціни всі багатства й щедроти,
Як батьківське слово веде по землі.

Любомир Кліщ

З далеких віків аж до нині
У людства дві віхи – наука й знання.
Заглиблені розумом в сутність прозріння,
Шукаємо відповідь: в чім сенс життя?

Учителю наш, Ти пізнання основа,
Начало твоє від Ісуса Христа!

Із Божої ласки дароване слово,
То перша наука і перші знання.

Я й досі задумуюсь : скільки ще треба
Земних послідовників істин Творця,
Щоби зрозуміти: любові без Неба й без Тебе
Не буде навик й до кінця.

Учителю наш, Ти творинь аксіома,
Тобі шана й радість людського буття,
України майбутнє : і пісня, і мова,
І більшого щастя на світі нема.

За давністю літ призабулася школа
Та ймення Учитель бентежить серця
Шануймо його, як Молитву, як Слово,
Бо Слово, то Вічність,
Воно – без кінця!

Подивом багряним заясніла днина,
Хоч на небосхилі місяць ще жеврів.
Осінно журилася пісня журавлина
І туман докола озера розцвів.
Ми брели обоє легкокрилі, вільні,
Серденько до серденька у полоні див.
Щось тобі сказати, дівчино, хотів я,
Та ніяк потрібних слів не знаходив.
Я хотів сказати: маєш очі сині,
Маєш очі сині, як волошки цвіт,
Темно-карі брови, губи горобині,
Кришталевий погляд, як січневий сніг.
Відсвітилась осінь зливами й дощами,
Срібною порошкою випала зима,
Ти мені наснилась довгими почачами
Синіми очима, дівчино моя.
Завтра рано-вранці вийду на подвір'я,
До ясного неба очі піднесу,
Може, десь почую журавлів курління,
Що несуть на крилах молоду весну.
Я хотів сказати: маєш очі сині,
Маєш очі сині, як волошки цвіт,
Темно-карі брови, губи горобині,
Кришталевий погляд, як січневий сніг.

Засновник видання - Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ректор - член-кореспондент НАНУ, доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан Остафійчук**)
Відповідальні за випуск:
Жанна Дутчак, Наталія Криворучко, Наталія Марчук
Коректор: **Любов Максимів**
Верстка і дизайн: **Жанна Дутчак**

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.08.2005р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ

Редактор - кандидат філологічних наук **Любомир Кліщ**

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.
Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції